

Geachte lezer,

Per [1 januari 2017](#) krijgt de Provinciale Staten van Flevoland de regie over de Oostvaardersplassen (OVP). [Op 5 oktober](#) wordt er in de Provinciale Staten van Flevoland een 'oordeelsvormende' vergadering gehouden over de conceptovereenkomst die het dierenwelzijn in de OVP moet gaan regelen. In de basis voor de conceptovereenkomst wordt voorgesteld om het ICMO2-rapport van 2010 en Natura 2000 beheerplan van 2015 als leidend te maken. Vereniging het Edelhert maakt in dit schrijven duidelijk dat die basis onmogelijk kan en verwoordt dit in bijgesloten stukken.

We constateren dat:

1. de uitgangspunten ICMO2 op belangrijke onderdelen niet zijn uitgevoerd. Daarom kan dit rapport niet meer als uitgangspunt voor nieuw beleid dienen. In de eerste bijlage: 'Open brief aan Provinciale Staten van Flevoland' treft u een puntsgewijze evaluatie van de Nederlandse samenvatting van het ICMO2-rapport aan.
2. in het Natura2000 beheerplan de invloed van de grote grazers nooit zijn meegenomen. De grote grazers hebben een hele grote invloed op het begrazingsgebied, maar ook op het moerasgebied. Daarom moet om Natura2000 te laten lukken de invloed van de grote grazers zeker worden meegenomen.
3. door voedselgebrek het welzijn van de grote grazers onvoldoende is. Daarom is er een wijziging van beheer noodzakelijk.

Met vriendelijke groet,

Jozef Linthorst vz.

06-30447359

Vereniging het Edelhert (VhE)
Stentor)



VERENIGING HET EDELHERT

 hetedelhert.nl

 Vereniging het Edelhert

 @VHE_nieuws

Apeldoorn, Herfst 2016

Aan:

De Provinciale Staten van Flevoland
Provinciehuis
Visarenddreef 1
8232 PH Lelystad

Geachte leden van de Provinciale Staten van Flevoland.

Het ziet er naar uit dat u in de komende maanden een beslissing gaat nemen over het beheer van het Oostvaardersplassengebied (OVP) en ook het toekomstig beleid gaat vaststellen betreffende de ongeveer 4500 aanwezige grote grazers.

Vereniging het Edelhert (VhE), voormalig lid van het door Staatsbosbeheer ingestelde Stakeholdersoverleg OVP spant zich al jaren in voor een beter welzijn van deze grote grazers in het algemeen, in het bijzonder voor de meer dan 3100 aanwezige edelherten. **VhE vindt het voor natuurbeherend Nederland onacceptabel dat er in de OVP afgelopen zachte winter 1612 dieren zijn gestorven alleen van honger en gebrek.** SBB geeft in haar rapportage aan dat er maar 1 dier door ouderdom is gestorven, gekker kan het echt niet! Daarom brengen wij graag het volgende onder uw aandacht, ook omdat de gedeputeerde dhr. Arie Stuivenberg het z.g. ICMOII rapport als 'leidend' bestempeld.

In november 2010 werden binnen de OVP diverse misstanden geconstateerd. Een speciaal geformeerde commissie International Commission on Management of the Oostvaardersplassen heeft daarop het bekende Rapport ICMO2 uitgegeven met adviezen over het toekomstige beheer over de jaren 2010-2015.

Een Nederlandse, korte samenvatting is ook gepubliceerd en terug te lezen op:

https://oostvaardersplassen.files.wordpress.com/2014/05/2010_icmo2_rapport_oostvaardersplassen_nlsamenvatting.pdf

De commissie constateert in dit rapport (blz. 8) in 2010 het volgende:

Totale aantallen grote grazers begonnen vanaf 2000 de draagkracht van het gebied te benaderen en sindsdien is het aantal runderen teruggelopen en is de jaarlijkse sterfte toegenomen en variabler geworden bij alle drie soorten. Als het huidige beheerregime wordt voortgezet, is het waarschijnlijk dat deze trends sterker naar voren zullen komen. ICMO2 doet de suggestie om de nodige aandacht te schenken aan de effecten van het waterbeheerregime en aantallen grote grazers op de biodiversiteit in de OVP, in het bijzonder, op de mate waarin het beheer uitvoering geeft aan het halen van Natura 2000-doelstellingen, omdat verschillende vogelpopulaties aan het teruglopen zijn.

VhE constateert nu in 2016: dat 6 jaar na het uitbrengen van dit advies er geen enkele aandacht is geweest voor het aantal grote grazers op de biodiversiteit, het aantal grote grazers is zelfs gestegen met 20%, de biodiversiteit is verder afgenomen en het aantal dode dieren in een zachte winter is toegenomen naar meer dan 1600 stuks. Tevens zijn de Natura 2000 doelstellingen (lees de vogelpopulaties) in deze 6 jaar verder sterk achteruit gegaan.

Onder het hoofdstuk toekomstig beheer (blz. 9) geeft deze zeer gerespecteerde internationale commissie een aantal adviezen voor de korte, middellange en lange termijn.

ICMO2 heeft een integraal pakket van aanbevelingen ontwikkeld voor:

1. de korte termijn (winter 2010-2011),
2. de middellange termijn (tot het openstellen van het Oostvaarderswold),
3. de lange termijn (na de openstelling van het Oostvaarderswold).

VhE constateert bij punt 2 en 3 dat de toevoeging van het Oostvaarderswold (2545 ha) aan de OVP nooit is uitgevoerd!

Verder adviseert de ICMO2-commissie in deze geciteerde samenvatting:

- a. ICMO2 adviseert aanvullende beschutting te bieden door de OVP te verbinden met aangrenzende bospercelen (in het bijzonder het Hollandse Hout en het Oostvaardersbos) **(VhE constateert: Hollandse Hout 947 ha, niet uitgevoerd, Oostvaardersbos, 173 ha uitgevoerd maar inmiddels na 6 jaar "leeggegeten")**
- b. het creëren van 1 km aan beschuttingsruggen in het zandstortgedeelte in de OVP (De Stort); **(VhE constateert: uitgevoerd,)**
- c. dat gestart wordt met het realiseren van de Oostvaarderswissel, een 120 meter breed pad voor de dieren dat de OVP met het Horsterwold verbindt; **(VhE constateert: Oostvaarderswissel en uitbreiding met het Horsterwold van 2519 ha zijn niet uitgevoerd)**



- d. dat individuele dieren in slechte conditie 's winters eerder worden gedood; **(VhE constateert: Winter 2015-2016 1453 dieren door alleen voedselgebrek afgeschoten en 160 dieren 'gewoon' dood door honger.)**
- e. dat plannen worden ontwikkeld voor een pro-actief populatiebeheer in geval er noodomstandigheden zijn waarbij anders grootschalige verhongering zou optreden; **(VhE constateert: niet uitgevoerd)**
- f. dat niet wordt bijgevoerd; **(VhE constateert: uitgevoerd)**
- g. dat onderzoek en modellering met betrekking tot de populatie grote grazers worden uitgebreid; **(VhE constateert: niet uitgevoerd)**
- h. en dat er regelmatige tellingen vanuit de lucht plaatsvinden van alle drie soorten. **(VhE constateert: uitgevoerd)**
- i. Verder wordt de noodzaak voor SBB benadrukt om binnen de organisatie effectievere sturingssystemen te ontwikkelen; om een effectieve wetenschappelijke adviescommissie in te stellen voor supervisie van monitoring en om specifieke aanbevelingen te doen voor de mate, de tijdstippen en de selectiviteit van het afschieten of verwijderen van individuele dieren; **(VhE constateert: niet uitgevoerd)**
- j. om een interne PR-commissie op te zetten; **(VhE constateert: niet uitgevoerd)**
- k. en om een platform van belanghebbenden in te stellen om de maatschappelijke betrokkenheid bij het beheer te vergroten. **(VhE constateert: uitgevoerd, Stakeholdersoverleg is in 2015 opgeheven, mede omdat vier deelnemende stichtingen/verenigingen zich tegen het huidige beleid hebben gekeerd)**

Het moge duidelijk zijn dat, om welke reden dan ook, de belangrijkste ICMO2 adviezen na 2010 niet zijn uitgevoerd. Vooral de maatregelen die een substantiële gebiedsuitbreiding en beschutting aan de grote grazers zouden moeten geven (>5000 ha) zijn geannuleerd. Door het niet uitvoeren van deze maatregelen kan men nu duidelijk constateren dat de vraaddruk op de wel opengestelde gebieden (Oostvaardersbos, Driehoek en Kotterbos) vernietigend is geweest.

SBB geeft zelf ook aan, in de Monitoring 2015-2016 dat het huidige begrazingsgedeelte van 2400 ha alleen maar kleiner wordt en minder voedsel zal opbrengen. Dit komt door:

- ! de verhoging van het waterpeil in het grazige deel,
- ! de sterke uitbreiding door overbegrazing van het giftige jakobskruid
- ! de stijgende hoeveelheid bezoekende ganzen
- ! de werkzaamheden voor de Natura 2000 aanpassingen, met o.a. aanleg van poelen

Deze mededeling van SBB geeft aan dat de ecologische draagkracht van de OVP voor de grote grazers verder wordt verkleind en dat we nu al kunnen weten dat de wintersterfte alleen nog maar groter gaat worden! Bij een echt ouderwetse strenge winter wordt dit een catastrofe. Naast de reeds eerder geconstateerde misstanden bij de herten zoals ataxie door kopergebrek en de scheefgroei bij herten tussen de aantallen mannelijke en vrouwelijke dieren kan geconstateerd worden dat het absolute aantal dieren wat sterft in de winter door honger en gebrek ieder jaar groter zal worden. Deze wetenschap is naar onze mening voor het beheer onacceptabel.

Conclusie;

In de, door een hekwerk afgesloten OVP, zonder de geadviseerde gebiedsuitbreiding, zonder de aanwezigheid van grote predatoren, met een afnemende vegetatie is gekozen voor het bewust dood laten gaan van vele grote grazers door honger, ziekte en gebrek.

Daarom willen wij met u onze conclusie delen dat 10 jaar beheer met de grotendeels *niet uitgevoerde* ICMO1 en ICMO2 adviezen niet heeft voldaan aan haar doelstelling om dierenwelzijn te verbeteren. Het huidige beleid moet worden vervangen door een beleid dat het dierenwelzijn wel kan waarborgen. We bevelen daarbij ons alternatief beheerplan Oostvaardersplassen aan. Te downloaden op onze site www.hetedelhart.nl

Wij wensen de Provinciale staten van Flevoland veel wijsheid bij haar beslissing en hopen dat men niet kiest voor het beleid van een in 1996 besloten en achterhaald hands off principe maar kiest, met de informatie van nu voor een beter welzijn van de grote grazers in een mooi en diervriendelijk Nationaal Park Flevoland.

Voor vragen en/of toelichting zijn wij altijd bereid.

Vriendelijke groet,

Jozef H.M. Linthorst
Voorzitter Vereniging het Edelhart
06 30447359
voorzitter@hetedelhart.nl



De Oostvaardersplassen als Natura 2000 gebied onder provinciale verantwoordelijkheid

Per 1 januari 2017 wordt in het kader van de decentralisatie de verantwoordelijkheid over het Oostvaardersplassengebied van de Rijksoverheid overgedragen aan de Provincie Flevoland. Vereniging het Edelhert (VhE) wil met deze notitie aangeven dat de goedkeuring van het Natura 2000 beheerplan voor de Oostvaardersplassen (OVP) in oktober 2015 grote gevolgen kan hebben voor de Provincie Flevoland als (toekomstig) verantwoordelijk beheerder. Dit geldt niet alleen voor de Natura2000-doelsoorten in het OVP gebied maar expliciet ook voor het beheer van de grote grazers die in de OVP leven.

Natura 2000

Het Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen is in oktober 2015 vastgesteld niet alleen door de Rijksoverheid, maar ook door de Provincie Flevoland. In dat beheerplan staat op blz. 8:

(Citaat) **Perspectief voor het behalen van instandhoudingsdoelen**

Met voortzetting van het huidige beheer worden de instandhoudingsdoelen voor 19 tot 23 vogelsoorten op termijn niet gehaald. De ecologische vereisten voor een goede staat van instandhouding van de Natura 2000-soorten, worden niet voldoende vervuld, doordat een aantal sleutelfactoren/processen in de Oostvaardersplassen niet op orde is (einde citaat)

VhE vraagt zich af waarom in dit beheerplan, opgesteld door drie auteurs van de Dienst Landelijk Gebied en Frans Vera (v/h Staatsbosbeheer) de ongeveer 4500 grote grazers niet worden genoemd als onderdeel van dit huidige en toekomstige beheer, dit omdat de invloed van deze grote hoeveelheid dieren op de biodiversiteit in het begrazingsgedeelte en moerasgedeelte onmiskenbaar en zeer groot is. Daarom heeft VhE samen met drie andere partijen uit het z.g.

'Stakeholdersoverleg OVP', na afwijzing van de ingediende zienswijze in december 2015 beroep aangetekend tegen deze ommissie. Echter, 15 juni j.l. kregen we gezamenlijk de volgende meest verrassende uitslag van dit beroep te horen:

(citaat) **De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State verklaart zich onbevoegd om van de beroepen kennis te nemen** (einde citaat). Dit alles zonder verdere verklaring!

Wij kunnen niet anders constateren dan dat er blijkbaar toch nog hogere machten zijn dan de Raad van State die zich wel bemoeien met de OVP. Welke dat zijn en hoe we ze kunnen benaderen is ons tot de dag van vandaag echter onbekend.

Het kan natuurlijk ook te maken hebben dat het extreem lang heeft geduurd (meer dan 4 jaar) om dit Natura 2000 beheerplan goedgekeurd te krijgen.

Vele vragen over het toekomstig beheer zijn tot nu toe niet beantwoord. Zonder compleet te zijn volgen hierbij een paar belangrijke:

1. Welke waarde heeft een beheerplan over specifieke Natura2000-doelen als dit niet ingaat op de rol en betekenis van de vele grote grazers terwijl de laatste jaren onbetwistbaar duidelijk is geworden dat een te grote graasdruk diezelfde Natura2000-doelen juist negatief heeft beïnvloed?
2. Hoe denkt SBB de grote grazers weg te houden van de nog aan te leggen eilandjes in het grazige deel?
3. Dat er edelherten het drooggelegde moeras intrekken is zeker, hoe denkt SBB het vroeg reactief beheer in het ontoegankelijk en onoverzichtelijk moeras uit te voeren?
4. We weten nu al dat door vernatting, Het Jacobskruiskruid en uit te voeren Natura 2000 werkzaamheden het areaal met beschikbaar voedsel voor de grote grazers kleiner wordt. Welke maatregelen neemt SBB hiervoor?
5. Door de waterpeilverlaging zullen veel vogelsoorten jarenlang verjaagd worden, is dit juridisch wel geoorloofd?
6. Nu de voetgangerstunnel tussen het Oostvaardersveld en de OVP niet naar verwachting functioneert: hoe komen de herten in het OVV en het Hollandse Hout-zuid?

Juridische aspecten

VhE vraagt zich af of een beheerder van een Natura2000 gebied verantwoordelijk gesteld kan worden voor een beheervorm dat het ongebreideld laten groeien van hoefdierpopulaties voorstaat terwijl dit ten koste gaat van de te behalen Natura2000 doelstellingen van datzelfde gebied? Zo werd een reactie gevraagd aan dr. ir. Jan den Ouden, bosecoloog van de Wageningen Universiteit:

Citaat: Op zichzelf vind ik het vrij laten van populaties hoefdieren wel interessant. Mijn zorg betreft vooral de bijkomende gevolgen, die niet altijd opwegen tegen eventuele "voordelen".

De reactie van Mr. Jurian Bos, Advocaat bestuursrecht bij NautaDutilh Rotterdam was klip en klaar: *Citaat: De beheerder van een Natura 2000-gebied kan via de zorgplicht verantwoordelijk worden gesteld voor zijn handelen of nalaten, als dit ten koste gaat van de te behalen Natura 2000-doelstellingen van dat gebied. Of een beroep op de zorgplicht in een specifiek geval daadwerkelijk hout snijdt, zal mede afhankelijk zijn van de inhoud van het beheerplan voor het betrokken Natura 2000-gebied.*

Een onderzoek van juni 2016, uitgevoerd door Alterra, Wageningen UR in opdracht van de Provincie Zeeland: *Damherten in de Manteling van Walcheren en de Kop van Schouwen Beheer van damhertpopulaties in relatie tot beheerdoelstellingen en welzijnsaspecten.* (projectnummer 5200042893- A.T. Kuiters & D. de Vries). Geeft in de samenvatting aan:

In Natura 2000-gebieden, waar instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd voor de instandhouding van habitattypen en -soorten, zal een hoge graasdruk van damherten in geval van niet-gereguleerde populaties problemen opleveren. Te beschermen natuurwaarden komen in het gedrang, waarmee niet langer wordt voldaan aan de Europese verplichtingen om in Natura 2000-gebieden het areaal, en vooral ook de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden of waar nodig te verbeteren.

Voor het hele rapport:

http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/alterra-reports?wq_inf1=110&A240=OK

Onze conclusie is:

Het tot nu toe gevoerde beleid is zichtbaar schadelijk voor de vegetatieontwikkeling en -samenstelling in de OVP, leidt tot een reeds geconstateerde, sterke achteruitgang van de biodiversiteit, geeft ieder jaar weer een steeds groter wordende sterfte onder de grote grazers en zorgt bovendien voor het niet behalen van de geformuleerde Natura2000 doelstellingen.

Voldoende redenen om nu te beslissen voor een ander beleid voor de grote grazers, een beleid dat recht doet aan een juiste verhouding tussen het aantal aanwezige dieren, de aanwezige ruimte, het aanwezige voedsel (ook in de in de winter) en de gestelde Natura2000 doelen. E.e.a. hebben we eerder beschreven in onze alternatieve beheervisie voor de OVP. Lerend beheren staat hierin voorop, bijsturen als dat nodig is en luisteren naar de maatschappij.

Jozef H.M. Linthorst
Voorzitter
Vereniging het Edelhert

September 2016